

Beetsterzwaag, 15 juni 2026

Geachte raad,

Donderdag is het coalitieakkoord *In klear lûd* van de fracties van Opsterlands Belang en de FNP aan mij aangeboden. In uw vergadering van 23 juni staat het akkoord geagendeerd voor bespreking. Conform artikel 35 van de Gemeentewet geef ik u hierbij mijn reactie. De politiek-inhoudelijke bespreking laat ik vanzelfsprekend aan u als raad. Daarnaast informeer ik u, overeenkomstig artikel 170, lid 2 van de Gemeentewet, over de uitgevoerde risicoanalyse integriteit van de beoogde wethouders.

Betrokkenheid formatieproces

Mijn betrokkenheid bij het onderhandelingsproces was beperkt. Aan het begin van de onderhandelingen hebben de formateur, mevrouw Le Roy, en de onderhandelende partijen van mij een brief ontvangen met enkele aandachtspunten, die ook met u is gedeeld. Gedurende het proces ben ik door de formateur regelmatig geïnformeerd over de voortgang en heb ik eenmaal deelgenomen aan het gesprek over de portefeuilleverdeling. Naast het coalitieakkoord heeft de formateur afgelopen donderdag tevens haar eindverslag aan mij aangeboden.

Reactie coalitieakkoord

Ik heb het akkoord met aandacht en interesse gelezen. Mijn reactie is gebaseerd op de aandachtspunten die ik in mijn brief van 25 april heb meegegeven. In die brief gebruikte ik vuur als metafoor, die lijn zet ik hier graag voort.

Grote blokken verder kloven

Eerder heb ik aangegeven dat eerst de grote blokken goed gekloofd moeten worden: de opgaven die op alle beleidsterreinen doorwerken. Ik lees duidelijk vurigheid terug in het belang dat wordt gehecht aan vrijwilligers, het behoud van voorzieningen en het versterken van de mienskip, zodat de gevolgen van ontgroening en vergrijzing worden opgevangen en de leefbaarheid in onze dorpen hoog blijft. Ik kan deze vurigheid en passie hiervoor volledig onderschrijven. De keuze daarbij om de sociale basis als fundament van het sociaal domein te blijven hanteren, is essentieel en verstandig. Het vuurtje mag mijns inziens nog wel wat worden opgestookt als het gaat om een aanpak om het aantal mantelzorgers op peil te houden, zeker gezien de sterke vergrijzing en de te verwachten personeelstekorten in de zorg. Ook had ik graag iets meer vuur gezien in het vergezicht op klimaat en energie. Het verplaatsen van de doelstelling om energieneutraal te zijn van 2035 naar 2050 en het vertrouwen op technieken die nog niet beschikbaar zijn, zoals kleinschalige kerncentrales, brengen het risico met zich mee dat de urgentie van de transitie uit beeld raakt. Daarnaast geeft Planbureau Fryslân aan dat tweederde van onze inwoners zich (veel) zorgen maakt over klimaatverandering.

Er mag wat mij betreft dan ook meer ambitie zijn om te voorkomen dat we de gevolgen van klimaatverandering en onze groeiende energiebehoefte doorschuiven naar toekomstige Opsterlanders, ook als dit lastige beslissingen vergt. Als burgemeester maak ik mij namelijk zorgen over de toenemende moeite die onze inwoners en met name jongeren hebben om rond te komen, grotendeels voortkomend uit toenemende energiekosten.

De titel *In klear lûd* impliceert helderheid, maar dat mis ik aangaande de spreidingswet. In het akkoord staat dat de coalitiepartijen willen bijdragen aan de provinciale opgave en verantwoordelijkheid willen nemen. Tegelijkertijd wordt uitgesloten dat er nieuwe opvang- of doorstroomlocaties worden gerealiseerd bovenop de bestaande. Deze uitspraken staan op gespannen voet met elkaar, omdat Opsterland op dit moment niet aan de taakstelling voldoet en andere Friese gemeenten dit compenseren. De verwachting is dat vanaf het derde kwartaal van 2026 een tekort van circa 400 asielplekken in Fryslân ontstaat. Opsterland is een sterke en sociale gemeente. Met de positieve ervaringen en zachte landing van de doorstroomlocatie in Beetsterzwaag zou het zonde zijn als we geen oplossing vinden binnen de spreidingswet. Samen met onze buurgemeenten (waarmee de samenwerking op dit vraagstuk uitstekend is) liggen er kansen om te komen tot een aanpak die recht doet aan onze wettelijke verplichting en aan de Friese solidariteit.

Waakvlam en cobra's

Met de metaforen waakvlam en cobra's vroeg ik aandacht voor de thema's in mijn burgemeestersportefeuille. Ik ben blij dat deze aandachtspunten worden gedeeld. Graag benadruk ik dat het nadrukkelijk aan onszelf is om voorbereid te zijn op een crisis. Ik pleit daarom voor een stevige versterking van de interne weerbaarheid van de organisatie en de voorbereiding van onze inwoners. Het is positief dat er ruimte wordt gecreëerd voor onconventionele woonvormen. Dit vraagt wel om een zorgvuldige en selectieve uitwerking, zodat dergelijke vormen niet worden ingezet als beloning voor overlastgevend gedrag. Ten aanzien van het versterken van de lokale democratie en het meer betrekken van de inwoners hierbij blijft het akkoord met alleen het verruimen van verkiezingsuitingen voor politieke partijen beperkt tot smeulende kooltjes. Hier ligt ruimte voor verdere verdieping en vernieuwing. Verder waardeer ik in het bijzonder dat er expliciet oog is voor de positie van onze ambtelijke organisatie, juist nu medewerkers steeds vaker publiekelijk onder druk staan en zichzelf moeilijk kunnen verdedigen.

Beheersbaar vuur, maar voeg iets meer zuurstof toe

Het akkoord is als een beheerst vuur: concreet en helder afgebakend. Dat is ook belangrijk voor de verwachtingen en het vertrouwen van onze inwoners. De focus is wel meer naar binnen gericht dan in eerdere coalitieperiodes. Ik mis daarbij enigszins het besef dat we één van de sterkere gemeenten in Fryslân zijn, met hoge scores op brede welvaart. Onze kracht ligt bovendien in de vele vormen van samenwerking met medeoverheden en organisaties.

Ik ben trots op onze positie in de regio, op veel terreinen vervullen wij een voortrekkersrol, wat ons veel heeft gebracht. Wat dat betreft mag er wel wat zuurstof bij de ambitie, zodat men niet om ons vuur heen kan.

Gezien de gedrevenheid van de kandidaat wethouders weet ik dat ze dit ook aankunnen en daarbij ook zeker in staat zijn de belangen van Opsterland hierbij goed te behartigen. Daarnaast vraag ik aandacht voor het algemeen belang. Het is vanzelfsprekend dat de focus van het akkoord op onze dorpen ligt maar soms hebben we als gemeente ook de verantwoordelijkheid om op te komen voor het bredere algemeen belang, dat soms over gemeentegrenzen heen gaat en vraagt om beslissingen die minder in het voordeel van Opsterland zijn. De term noblesse oblige past in dit kader ook goed bij Opsterland.

Integriteit

De door Opsterlands Belang voorgedragen wethouders Marcel van Opzeeland en Anneke Oosterwoud en de door de FNP voorgedragen wethouder Bert Koonstra hebben bij BING de risicoanalyse integriteit doorlopen. Op basis van het verslag van bevindingen hebben op 8 juni afzonderlijke integriteitsgesprekken plaatsgevonden, waarbij ik werd ondersteund door de griffier. Er zijn geen risico's geconstateerd die de benoeming tot wethouder belemmeren. Graag merk ik op dat gesprekken buitengewoon plezierig waren, de kandidaten zeer gedreven zijn en ik kijk er naar uit om samen met hen het college te vormen. BING heeft een versie van hun verslag opgesteld die geschikt is voor openbaarheid; deze treft u als bijlage aan.

Afsluitend

Na een fase van onderhandelen voor de ene partij en afwachten voor de andere gaan we nu echt aan de slag. Ik spreek de wens uit dat we dat samendoen als één raad, niet als coalitie en oppositie, of als raad versus college. Inhoudelijke wrijving is uiteraard nodig om glans te krijgen en ik hoop dat er ondanks de verhoudingen in de raad ruimte blijft voor andersdenkenden. Want juist het publieke debat en het wegen van belangen dragen bij aan goede besluitvorming. Laten we ervoor zorgen dat de raadzaal een plek is als rond een kampvuur: waar het prettig vertoeven is, waar we met humor goede gesprekken kunnen voeren vanuit een open houding en met respect voor ieders geluid. Zodat we gezamenlijk verantwoordelijkheid kunnen dragen voor de opgaven die voor ons liggen.

Ik zie uit naar de samenwerking met u allen en wens u de komende vier jaar wijsheid, gezondheid, kracht en een mooi *fjoer* toe bij het uitvoeren van uw taak.

Andries Bouwman
Burgemeester